

за последните, и звучи, сякаш е излязло от библиотеката на Ада и е написано от Дявола, макар според предговора да е съставено с цел издигане достойнството и славата на Християнската църква. Убеден съм, че едно чувствително човешко същество може да си изгуби ума, ако прочете внимателно и вникне в пълнота във всички сатанински ужасии, които тази книга разкрива и ако си представи какво са изтърпявали буквално милиони еретици и „вещици“, и всички онези мъже и жени, които били просто обвинявани от някого в каквато и да било „безнравственост“, особено в „ерес“. Бих казал „подозирани“ или „обвинявани“, тъй като и двете сами по себе си са били достатъчни, за да се подложи жертвата на нечовешки страдания, докато не си признае. Най-противен от всичко е спокойният, хладнокръвен тон, с който се обсъждат старателно и най-отвратителните адски жестокости – например, ако нечий крайник вече е бил ампутиран като наказание, то могат ли да се прилагат по-нататъшни мъчения? Истинско облекчение е фактът, че сред шестте групи хора, които законът освобождава от мъчение – групите са само шест и това не включва инвалиди, – попадат бременните жени. Но всъщност подобни следи от обикновена човечност са рядкост в нея. Ни най-малко не преувеличавам, като казвам, че цялостният дух на тази творба (който съвсем точно отразява цялостния дух на „правосъдието“ в Средновековието) цели по свиреп и зверски начин да умножи видовете най-ужасяващи наказания и да ги разпростре дори върху най-незначителните оскърбления срещу Църквата – да създаде престъплението, да го представи като углавно и да разшири сферата на приложение на изтезанията, за да произведе власт и страхопочитание.

Nous avons changé tout cela³⁶⁸, казват потомците на онези зверове в човешки образ. Но ако е било грешно, тогава защо сте го вършили, след като сте били непогрешими и вдъхновени от Бога съдии? И ако днес вярвате, че е зверство онова, което някога се е смятало за свещено и е съставлявало огромна част от цялостната ви система, то как можете да твърдите, че Цър-

---

³⁶⁸ Ние променихме всичко това (фр.) – б. пр.